

Ben jij een kunstenaar of een ambachtsman? Kun je ook uitleggen in welke mate je het een of ander bent en hoe het tot leven komt in jouw werk?

Ik ben een kunstenaar. Toen ik begon met schrijven, besepte ik al gauw dat de weg naar het kunstenaarschap via ambacht verliep. Ik heb obsessief gelezen, obsessief geschreven en mij het vak eigen gemaakt. Wat is een zin, een alinea, een hoofdstuk, hoe werken dialogen, hoe creëer ik een personage? Door een ontspannen, feilloze beheersing van het ambacht kan dan eindelijk kunst ontstaan. De techniek doorgronden, maar over het hart blijven twijfelen. Zo werk ik.

Je bent begonnen als dichter, en pas later ben je schrijver, en dan criticus geworden. Welke invloeden hebben deze verschillende manieren van schrijven op jouw romans?

Een vriend van me, een dichter, vertelde me eens dat hij aan mijn romans kon zien dat ik poëzie had geschreven. Dat vond ik niet alleen een compliment, het stelde me ook gerust. Elke stap als schrijver blijft me blijbaar bij, vergezelt me tijdens een volgende fase. Alles heeft nut. Alleen de dichter kon romans schrijven, zoals ik ook pas als schrijver een criticus en essayist kon worden. De dichter had de woorden ontdekt die de schrijver kon gebruiken, en de schrijver had genoeg besef van een literaire breedte gekregen om zijn kunst en dat van anderen te durven duiden.

Jouw werk bij de Revisor is zeer belangrijk voor de Nederlandse literatuur, maar ik neem aan ook voor jouw persoonlijke groei. Kun je daar iets over vertellen?

Als mens probeer ik een paar dingen. Professioneel gezien probeer ik aan kunst te doen en aan educatie. De Revisor is een exponent van mijn verlangen om kunst, in dit geval literaire kunst, te stimuleren, te ontsluiten, en een duidelijke, waardevolle plek in de cultuur te geven. De Revisor heeft me veel geleerd. Het heeft me leren samenwerken, me geholpen met netwerken, het heeft me voor het eerst een concreet etiket gegeven: het etiket van redacteur. Ik leer nog elke dag.

Je personages zijn vaak mensen die uit hun context moeten leven, de sfeer is vaak gespannen en de personages bewegen zich in een omgeving die niet vertrouwd is. Wat is de intentie hiervan? Wil je misschien laten zien welke keuzes mensen maken als ze niet in hun vertrouwd milieu leven?

Moeilijke vraag. Wat is liefde, wat is goed, wat is ondenkbaar, wanneer ben je thuis? Dit zijn vragen die me bezighouden. Keuzes, ja, die wil ik inzichtelijk en invoelbaar maken. Waarom

dat keuzes zijn van mensen die uit hun gebruikelijke stratosferen zijn geworpen, kan ik nog niet verklaren.

De verhalen die je vertelt in jouw boeken hebben te maken met minder bekende gebeurtenissen in de geschiedenis. Is jouw doel het belichten van onbekende situaties en zo een verhaal vertellen van verloren zielen?

Verloren zielen. Ik neig naar een bevestigend antwoord. Mensen een stem geven die hun geschiedenissen gewonnen moesten geven aan de tijd. Wat meer kan een schrijver doen dan strijd te leveren tegen die onverschillige tijd? Keer op keer ontdek ik connecties tussen uiteenlopende zaken, lijkt de geschiedenis meer en meer een spottende verdichting van terugkerend menselijk streven en onvermogen.

Wat boeit jou het meest in de verhalen die je vertelt? Wat is echt van belang voor jou om een verhaal te scheppen en vervolgens situaties te creëren?

Weer een moeilijke vraag. Ik merk dat contrasten en paradoxen mij als schrijver activeren. Kan dit, klopt dit? Zodra dergelijke vragen mij plagen, besef ik dat iets me boeit en wil ik er meer over weten. De situaties die ik uiteindelijk schets, ontstaan vanuit de personages. Meestal hoor ik een personage, voordat ik hem of haar zie. Ze vertellen me hun verhaal en soms laat ik ze razen en soms leg ik een vinger op hun lippen.

In hoeverre is jouw persoonlijke achtergrond en jouw verhaal van belang wanneer je een boek schrijft?

Graag zou ik antwoord willen geven op deze vraag, maar dat zou een zelfinzicht vereisen dat ik niet bezit. Mijn verhalen ontstaan in mij en in niemand anders, mijn persoonlijke achtergrond is dus van essentieel belang. Maar waar mijn verbeelding precies haar oorsprong vindt in mijn persoonlijkheid: ik weet het niet.

In april ga je in Padua meedoen aan de conferentie van de werkgroep Giovani Europei, en in die hoedanigheid worde er gesproken over jouw roman Dover en het thema van het trauma. Zou je kunnen zeggen dat het trauma een Leidmotief is in al jouw romans?

Over trauma in mijn werk had ik vóór de uitnodiging van Giovani Europei nog niet diep nagedacht. Maar toen ik het begrip eenmaal had losgelaten op mijn romans, ontdekte ik een verborgen motief dat nu eindelijk expliciet was geformuleerd. Wat doet het ondenkbare met een mens? Die vraag heb ik nu al in drie romans gesteld.